

POLATLI

ANADOLU BOZKIRININ PARLAYAN YILDIZI

**EFSANELERİN ve DESTANSI
KAHRAMANLIKLARIN
BEŞİĞİ POLATLI**

1919 - 2019

**Milli Mücadele'nin 100. Yılı
KUTLU OLSUN**

POLATLI TARİHİ ALANLAR TANITIM MERKEZİ
2019

POLATLI

ANADOLU BOZKIRININ PARLAYAN YILDIZI

T.C. POLATLI BELEDİYESİ BAŞKANLIĞI TARİHİ ALANLAR TANITIM MERKEZİ (POTA)

İÇİNDEKİLER

7..... GORDİON

21..... SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

61..... DİĞER DEĞERLER

73..... YÜRÜYÜŞ ROTALARI

Hazırlayanlar:

Kadim KOÇ (E. Topçu Albay)

Fatih TALAY (Arkeolog)

Grafik Tasarım ve kapak:

İbrahim ODABAŞI

Baskı:

Basım Yılı:

2019

Bu kitapta yer alan yazı, harita ve fotoğrafların tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tamamı yada bir bölümü "POLATLI BELEDİYESİ" yazılı izni olmadan; optik, elektronik, mekanik, grafik yada herhangi bir yolla kopyalanamaz, çoğaltılamaz, kaydedilemez, yayılamaz ve yayınlanamaz.

“Ankara’yı son mermisine kadar koruyan ilçemiz POLATLI ”

Polatlımız başkent Ankara’nın 75km Güneybatısında büyük tarımsal potansiyeli, geniş ulaşım imkanları, gelişmekte olan sanayisi ile hızla büyümekte ve gelişmektedir.

Topraklarımız binlerce yıldır birçok medeniyete ev sahipliği yapmış; bu tarihi miras günümüze kadar taşınmıştır.

Polatlımızda kurulan en önemli uygarlık Frig krallığıdır. Krallığın başkenti Gordion Antik Kenti ve dünyanın ikinci büyük tümölüsü ile dünyadaki tek ahşap mezar örneği şehrimizin 16 k.m Kuzeybatısında Yassıhöyük köyündedir. Ayrıca Gordion düşümü olarak bilinen kördüğümü iskender Polatlı’da kılıcıyla kesmiş ve Asya’nın fetih biletiğini sanki Polatlı’dan almıştır.

Şehrimiz Türk ve Türkiye tarihi açısından bir dönüm noktası olan Sakarya Destanına da ev sahipliği yapmıştır. 22 gün 22 gece süren harp tarihinin en büyük meydan muharebesinde düşmanı püskürterek taarruza geçen birliklerimiz Türk Milletinin 1683 Viyana önlerinde başlayan geri çekilmesini durdurmuştur. Pek çok tarihçi bu zaferi “Türk’ün makus talihi’nin” yenildiği savaş olarak tanımlamaktadır.

Polatlılılar olarak bu iki büyük tarihi mirasımızın tüm insanlığa tanıtımı için büyük çaba harcamaktayız.

Şehitlerimizin mübarek kanları ile sulanmış topraklarımızın Bakanlar Kurulu kararı ile Milli Park ilan edilmesi heyecanımızı artırmıştır. İnşallah önümüzdeki süreç daha güzel gelişmelere de açıktır.

Bütün vatandaşlarımızı bu tarihi değerleri yerinde görmek ve oluşan milli havayı teneffüs etmek için “Anadolu Bozkırının Parlayan Yıldızı” Polatlımıza davet ediyorum.

Saygılarımla...

Mürsel YILDIZKAYA
BELEDİYE BAŞKANI

“Efsaneleri ile Friglerin mirası”

Başkent
GORDION

GORDION ANTİK KENT

Coğrafi konumu ve Sakarya Irmağı'nın suladığı bereketli toprakları ile binlerce yıl insanlara yurt olmuş Gordion, düşle gerçeğin yoğrulduğu uygarlıkları, tümölüsleri ve müzesi ile Anadolu coğrafyasını da özel olmanın haklı gururunu taşımaktadır.

Bugün Yassihöyük adını taşıyan eski Gordion geçmişi en azından M.Ö. 3. bin yıla kadar uzanan eski ve köklü bir yerleşme yeri. Sakarya (Sangarios) ile Sakarya'nın önemli kolu Porsuk'un birleştiği noktanın hemen yakınında ve Polatlı yöresindeki bu kent doğu-batı

doğrultusunda uzanan kara yolu sistemlerinin üzerinde kuruluydu.

M.S. 2. yüzyılda yaşamış Nikomedialı (İzmit) tarihçi Arrianos Frig Krallığı'nın Gordion başkent olmak üzere kuruluşunu bir öyküyle anlatır.

“Buna göre Midas yoksul bir çiftçi ile Telmisoslu bir kadının çocuğudur. Bir gün babası ve annesini bir kağıya bindirerek karışıklıklar içinde çal-kalanan Frig ulusunun toplantısına gider. Frigler kendilerine önceden bildirilen bir kehanete uyarak to-planıya arabayla gelecek ilk kişiyi kral seçmeye karar verirler.”

Böylece toplantıya arabayla ilk katılan Midas, kral seçilir. Arabanın boyunduruğunda kızılık ağacının iç kabuğundan yapılmış başı sonu

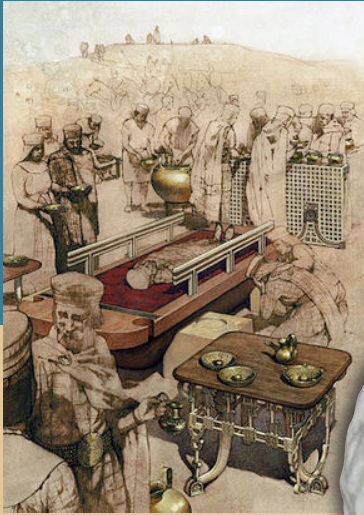
görünmeyen bir kördüğüm vardır. Bu düğümü çözen kimse Asya'nın egemeni olacaktır. Yüzyıllarca sonra Büyük İskender M.Ö. 334 yılında Asya seferi sırasında Gordion'a geldiğinde bu düğümü çözmeye çalışmış, başaramayınca da bir kılıç darbesiyle düğümü kesmiştir. Kahinlere göre bu kılıç darbesi İskenderi 33 yaşında iken Asya'da hakimiyeti tam anlamıyla sağlaya-madan hayattan koparmıştır.

GORDION EFSANELERİ

Gordion kenti en görkemli durumuna erken Frig dönemi de denen Kral Midas zamanında erişti. Midas liderliğindeki Frig Krallığı Anadolu'da etkin güç haline gelmiş, doğu batı yönünde gelişen ticaretin tam merkezinde yer alarak zenginleşmiştir. Bu zenginlik bir Kimmer istilasıyla son bulmuş, onurlu kral Midas başkent Gordion düşünce sur duvarlarından atlayarak ya da boğa kanı içerek intihar etmiştir.

Kral Midas tarih sahnesinde gerek doğu gerekse batı dünyasıyla iyi ilişkiler kurmuş ve bu ilişkiler sürekli dostluk çizgisinde gelişmiştir. Bunun sonunda ünü, uluslararası boyutlara ulaşmış, önemli bir kişi haline gelmiş ve yüzyıllarca unutulmayacak cömert, varıl ve söylencesel-mitolojik bir kimliğe bürünmüştür. Midas konulu söylencelerden en tanınmış hiç kuşku yok ki kulaklarıyla ilgili olanıdır. Latin ozan Ovidius'un anlattığı-

“Midasın kulakları Eşek kullakları...”

“EFSANELER DİYARI GORDİON”

na göre Kral Midas bir gün Tmolos (Bozdağ) dağının yamaçlarında dolaşırken tanrı Apollon ile Pan'ın bir ezgi yarışmasına tutuştuklarına tanık olur. Apollon lir, çoban tanrı Pan ise kaval çalmaktadır. Yarışma sonunda Midas hiç gereği yokken kaval çalan Pan'ı daha çok beğendiğini söyler. Buna kızan Apollon güzel seslerden anlamayan Midas'ın kulaklarını uzatıp eşek kulağına dönüştürür. Midas kızıl renkli sivri başlığıyla bir süre gizleyebilir uzun kulaklarını ancak bir gün saç ve sakalını traş eden uşağının görmesine de engel olamaz. Uşak kimseye anlatamadığı bu gizden kurtulmak, içini döküp

ferahlayabilmek için toprağa çukur kazar ve yavaşça fısıldar bu çukura gizemi; “Midas'ın kulakları eşek kulaklarıdır” diye. Sonra çukurun üzerine örterek gizemi kapadığını sanıp uzaklaşır oradan. Ancak çukurun çevresinde hemen otlar, kamışlar biter, bunlar yel estikçe dile gelerek “Midas'ın kulakları eşek kulakları” diye yankılanır Frigya ülkesinde.

Apollon'a müzik yarışmasında saygısızlık ettiği için mi kulakları eşek kulaklarına dönüşmüştür yoksa krallığı döneminde çok geniş bir istihbarat ağı kurduğu için mi böyle bir yakıştırma yapılmıştır bilinmez ama bu söylencelerin Midas'ın ününü uluslar arası boyutlara taşıdığı tartışmasızdır.

Buna göre tanrı Dionysos'un

Ozan Ovidius'un anlattığı bir başka Midas söylencesinde ise onun her dokunduğunu altına dönüştürmesi konu edilmiştir.”

“DOKUNDUĞUNU ALTIN YAPAN KRAL”

verdiği ve tüm halkın katıldığı bir şölene yalnızca yaşlı Frigyalı Silenos gidememiştir. Köylülerce Midas'a getirilen Silenos Midas'ın sarayında on gün on gece konuklanmış yedirilip içirilip daha sonrada götürülüp Dionysos'a teslim edilmiştir. Tanrı Dionysos bu hizmetten hoşnut kalarak armağan dileyen Midas'a isteği üzerine dokunduğu her şeyi altına çevirme özelliği kazandırır. Kral verilen sözün geçerli olup olmadığını anlayabilmek için önce bir ağaçtan küçük bir dal kırar, dalın yaprakları birdenbire altına dönüşür. Topladığı ekinler, kopardığı elmalar, elini yıkadığı su hepsi altın kesilir çarçabuk. Önce sevinir bu yeni gücüyle sonra da acıkarak sofraya oturur. Ancak elini dokundurduğu ekmek ve içecekler de altına dönüşür istemese bile, bunun üzerine hatasını anlar ve tanrıya yeniden yakarak bağışlanmayı diler. Dileği Sardes kenti yakınlarındaki ırmağın kaynağına gidip yıkanması koşuluyla kabul edilir. Midas da Paktalos'un (Sart Çayı) kaynağına gidip bir güzel yıkanır. Midas sıkıntısından kurtulur ancak her şeyi altın yapma özelliği bu kez de Paktalos'a geçer. Çay bu yüzden alüvyonları arasında altın taşır yıllar boyu. Lidya Krallığı'nın

zenginliği ve günümüzde bahsedilen Karun kadar zengin sözü de Paktalos'un zenginliğinden gelmektedir. Karun (Kroisos) bir Lidya kralıdır ve Lidyalılar Paktolos Çayı'nın alüvyonları arasındaki altınları artırarak kullanmışlardır. Efsanelerin gerçeğe dönüştüğü yerdir Frigya, bunları gerçeğe dönüştürerse Midas' tır.

Kral Midas Tanrıçanın oğlu Pesinus tapınağının ve Yazılıkaya açık hava tapının alanının kurucusu sayıldı. Frigler doğada tapınmışlardır tanrıçaları Kybele'ye. Bazen bir Niş içerisinde kabartma olarak yapmışlar, bazen de heykel olarak nişe taşımışlardır ibadet zamanlarında Kybele'yi.

FRİGLER'DE İNANIS

Frig dini çok tanrıdır. Aneak Frigler denince akla hemen Kybele gelir. Hititlerce Kubaba denen Kybele Frigler'in gözünde bir doğa tanrıçası hatta doğanın bizzat ta kendisiydi. Attis adında bir sevgilisi vardı. Tanrıçanın Attis'e her yıl aneak ilkbaharda kavuştuğuna, böylelikle de doğaya yeni bir yaşam geldiğine; onu yitirdiği aylarda ise

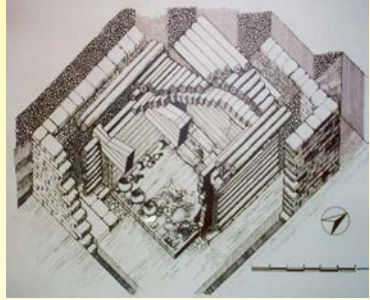
doğanın kış uykusuna yattığına inanılıyordu. Frigler tanrıçayı öyle benimsediler ki, tüm devlet ve ülkelerini Kybele'nin mülkü saydılar. Bunun sonucunda, aslında çok köklü bir Anadolu tanrıçası olduğu halde Kybele tarihi bir Frig tanrıçası olarak geçti;

Frig soyluları ve kraliyet ailesi ölümlerini daha çok tümülüs adı verilen yığma tepelerin altındaki odalara gömerlerdi. Tümülüs türü mezar anıtlarının en yoğun bulunduğu yer Polatlı, Gordion'dur. Bu bölgede sayısı 100'e yaklaşan mezar anıtının varlığı saptanmıştır. Bunlardan en görkemlisi Büyük Tümülüs adını taşıyan Kral mezarıdır. **350m. çapında ve 55m. yüksekliğinde An-**

tik Dünya' nın en büyük ikinci tümülüsüdür ve Polatlı topraklarında yer almaktadır.

(Dünyadaki en büyük

tümülüs de ülkemizde Manisa'nın Salihli ilçesindeki Sardes antik kenti yakınlarındaki Lidya Krallığına ait Bintepe Mezarlığı' ndadır. Polatlı Gordion'da bulunan yığma tepenin altında dünyada eşi benzeri bulunmayan, 2700 yıllık geçmişe meydan okuyan, hala dimdik ayakta duran mükemmel bir teknikle yapılmış ahşap mezar odası bulunmaktadır. Ahşap oda içeriden dışarıya doğru 3 katmanlıdır. 1. ve 2. katman ahşap

GORDİON T Ü M Ü L Ü S Ü

“DÜNYANIN İKİNCİ BÜYÜK TÜMÜLÜSÜ”

3. katman ise taş duvarlıdır. Her bir katman arası çakıl taşlarıyla doldurularak müthiş bir drenaj sistemi kurulmuş nemin ahşaba ulaşması engellenmiştir. Ahşap mezar odasını çevreleyen taş duvar çevredeki toprağın mezar odasına baskısını engellemek amacıyla yapılmıştır. Tavanı semerdam denen iki yana doğru eğimli bir biçime sahiptir. Zonguldak' tan gelen maden işçilerinin gayretiyle yeri tespit edilen mezar odasına 75 metrelik toprak alındıktan sonra 82 metrelik tünel kazılarak ulaşılır. Bu kazı 20. yüzyıla damga vuran dünyadaki en ünlü tümülüs kazısıdır.

Mezar odasının içerisinde odanın kuzeybatı köşesinde Kral iskeleti durmaktaydı. Üzeri kumaşlarla örtülmüştü. Yanında tunç bir kemer ile çok sayıda fibula (çengelli iğne)

bulunmaktaydı. Odada 4'ü ortaya gelecek şekilde konulmuş 9 ahşap masa vardı. Bunların üzerine top lam sayıları 98'i bulan tunçtan göbekli taş yerleştirilmişti. Doğu duvarı önünde özenle bezenmiş iki ahşap tırnak vardı. Bunların üzerindeki 3'er yuvaya 6 adet tunç çanak oturtulmuştu. Güneybatı köşeye demir üç ayaklar üzerine yerleştirilmiş yan yana üç kazan konulmuştu. İçinde yemek bulunan kaplar bunların içindeydi. Odanın doğu ve batı duvarlarına çakılı olan demir çivilere çok sayıda kulplu tunç çanak ile tunç testi ve kemerler asılıydı. Duvarlar renkli ve desenli kumaşlarla kaplanmıştı. Bilim insanlarının mezardan çıkan çanak çömlek üzerinde yaptıkları izotop analizleri, mezar odasında son bir akşam yemeği yendiğini ve bu yemeğe çok özel isimlerin davet edildiğini gösteriyordu. Acı et güveci, mercimek lapası ve ballı bira son yemeğin menüsüydü.

“DÜNYANIN TEK ÖRNEK AHŞAP MEZARI”

Bu, tümülüs içerisinde yenen son akşam yemeği idi ve olasılıkla bu yemeğin ardından Kral ebedi uykusuna terk edilmiş mezar kapatılmıştı. Mezar odasından çıkan eserler günümüzde Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesinde sergilenmektedir.

Friglerde el sanatları oldukça gelişmiştir.

tadır. Özellikle tunç işçiliğinde uzmanlaşmışlardı. Bunlar arasında günümüz hamam taşlarının atası olan ortası göbekli (Omphalos) ya da kulpları makarayı andıran kaseler (T biçimli) sayılabilir. Frigler dokumacılıkta çok başarılıydı. Nitekim bugün birçok Avrupa dilinde duvar halıları için kullanılan Tapetes sözcüğü Frigce'dir. Trakya ve Makedonia'da kullandıkları kap motiflerini de Anadolu'ya getirmişlerdir. Ayrıca az sayıda olmakla birlikte boya ile bezenmiş olanlar' da vardır. Bunlardan bazıları hayvan biçimlidir. Gordionda ki P Tümülüs'ünde bulunmuş ikisi kaz biri de koç biçimli üç vazo bu dalda erişilmiş olan üstün düzeyin en canlı tanıklarıdır.

Birçok dalda Anadolu'nun en büyük ustaları Friglerden çıkmıştır. Friglerin ahşap sanatında ne kadar ileri olduklarını Büyük Tümülüs'ün mezar odası ve içinden çıkan ahşap sanat eserleri ispatlamak-

Doğayla iç içe, mevsimlerin döngüsüne ayak uydurmuş, meşakkatli ama huzurlu ve basit bir yaşamı seçen Frig toplumunun bilinmeyen, gizemli yönleri çok. Frigler'in gerçek kördüğümü hâlâ toprağın altında saklı...

GORDION GÜNÜMÜZ MİRASI

Gizemi çözmek için Frig uzmanları büyük bir özveri ve sabırla kazılara devam ediyor...

Polatlı ilçesinin girişinden itibaren Yassıhöyük (Gordion) levhalarını takip ederseniz, 17. km'de sizi ilk karşılayan, sayıları 100'ü aşan Frig soyluları ve ile ri gelen kişilerin mezarları olan tümülüsler ve müze olacaktır.

1963 yılında, yaklaşık 15.000 m2'lik alanda kurulan Gordion Müzesi; Türkiye'nin önemli müzelerinden biridir kuşkusuz.

Başta Gordion kazılarından olmak üzere, Polatlı ilçesi civarından derlenen eserlerden kronolojik bir sergileme sunan müze, 1999-2000 yıllarında Avrupa da Yılın Müzesi yarışmasında finale kalmakla da önemini kanıtlamıştır.

Müzedeki sergilenen eserler arasında,

FOTOĞRAF: İbrahim ODAKÇI

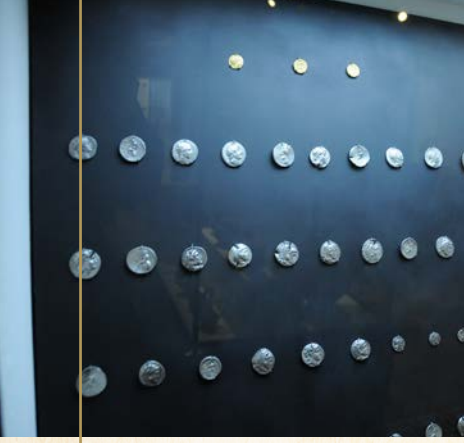
Eski Tunç Çağından başlayarak Orta ve Geç Tunç Çağı (M.Ö. 3000-1200) ve Erken Frig Çağı'na (M.Ö. 1100-800) ait çanak çömlekler, Erken Demir Çağına ait Kabartmalı Ortostotlar, yine Erken Frig Çağı'na ait demir aletler, dokumacılıkta kullanılan ağırşaklar yer almaktadır.

Yener Yılmaz salonunda ise M.Ö. 8. ve 4. yüzyıllar arasına tarihlenen

Geç Frig ithal seramikler, Lidya (M.Ö. 6. yy.), Helenistik (M.Ö. 3-2. yy.) ve Roma Dönemine (M.S. 1.-5. yy.) ait eserler sergilenmektedir. Bunların dışında Frig yazıtlı ve baskılı çanak çömlekleri, Frig mimari terakotaları, diğer malzemelerden yapılmış eserler ile Matar (Kybele) kabartmaları

GORDİON GÜNÜMÜZ MİRASI

ve figürleri önemli yer tutar. Polatlı Höyükten getirilen ve Anadolu'nun en eski halkı olarak bilinen Hattilere ait ölü gömme şekillerini gösteren mezarlar müzenin diğer sergileri arasında yer alır. Frig ve Roma mozaiikleri ile Galat mezarı ise bahçede sergilenmektedir.

Yassihöyük Köyü'nün içinden geçerek 1km batıya gittiğinizde sola ayrılan toprak yoldan yaklaşık 100m sonra Sakarya (Sangarios) Irmağı kıvrımları arasında Yassihöyük Köyü'ne adını veren Gordion'un tüm gizemiyle sizi beklemekte olduğunu görürsünüz. 1893 yılında keşfedilen kentte, 1900'li yıllardan 1950 yılına kadar aralıklarla, 1950 yılından son-

ra ise aralıksız kazılar devam etmektedir. 350x500 metre ölçülerinde ki antik kentte yer alan Erken Frig kentine 10m yüksekliğinde ki kale kapısından girilir. Kale kapısından sonra büyük bir duvarla ikiye ayrılan saray bölgesinde megaronlar yer almaktadır. Ortada yer alan megaron tipi yapıların en büyüğü ise zengin buluntuları ile Frig Krallığı'nın kabul salonu olmalıydı. Teras binaları, dokuma tezgahları, buğday ve arpa öğütmek için kullanılan öğütme taşları ve ekmek pişirmede kullanılan seramikler ve demir buluntulardan anlaşıldığı kadarıyla burasının sarayın ihtiyaçlarını karşılayan odalar olduğu düşünülmektedir.

Frig yolu, antik dönemde Friglerin hüküm sürdüğü, günümüzde Ankara, Afyon, Eskişehir ve Kütahya illeri arasında kalan bölgede, antik yürüyüş yollarına dayalı ve Frig eserlerinin görülebileceği yürüyüş parkurları esas alınarak oluşturulmuştur ve uluslararası standartlara uygun işaretlenmiş uzun yürüyüş ve bisiklet yoludur.

Yürüyüş yolunun toplam uzunluğu yaklaşık 506 km'dir. Üç noktadan; 1- Gordion (Polatlı/Ankara) 2- Seydiler (Afyon) 3- Yenice

Çiftliği (Ahmetoğlu Köyü/Kütahya) başlayıp Frig vadilerine giren yol, Yazılıkaya'da birleşir. Yolun ana parkurlarının yanı sıra parkurları birbirine bağlayan bağlantı yolları ve alternatif yollar da bulunmaktadır.

Ana tanrıça Kybele'nin ülkesinde adı Efsanelere konu olmuş Midas'a ev sahipliği yapan gizemli Gordion'da Anadolu mitolojisinin bir parçası olmanın, midas efsaneleri eşliğinde Gordion antik kentini ve tümölüsleri keşfetmenin tam zamanı.

GORDİON ANTİK KENT

“UNESCO DÜNYA MİRASI ADAYI GORDİON”

Bilindiği üzere Gordion 2012 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığımız ve Polatlı Belediyemizin yaptığı çalışmalarla Unesco'nun tentative list olarak adlandırdığı geçici listeye girmiştir. Bu listeye ülkeler ileriki yıllarda Dünya Miras Listesi'ne sunmayı düşündükleri varlıklarını ekliyorlar. Böylece bilim dünyasına, araştırmacılara ve korumacılara bu alanı tanıtmaya başlıyorlar. Unesco'nun talep ettiği yerel halkı sürece dahil etme, ulusal, uluslararası organizasyonlar ve eğitim çalışmaları gibi birçok faaliyet gerçekleştirilmeye başlanıyor.

Geçici listeye giren kültür varlıklarının bulunduğu alanlarda yerel yönetimlerde veya bakanlık bünyesinde alan yönetimi başkanlığı kurularak yönetilecek alan belirleniyor ve alan yönetim planı hazırlanarak kültürel koruma tam olarak gerçekleştiriliyor. Kurulan alan yönetim başkanlığı alanda paydaş olan diğer kurumlarla beraber danışma, eşgüdüm ve denetleme kurullarını oluşturup belirli aralıklarla yapılan çalışmaları paylaşıyor kurullarda yer alan kurumların yapacağı çalışmalar

hakkında ilgili kurumu bilgilendiriyor ilgili kurumla beraber çalışmalara katılıyor.

Polatlı Belediyesi olarak Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğümüz bünyesinde kurduğumuz Polatlı Tarihi Alanlar Tanıtım Merkezi Unesco'nun talep ettiği birçok faaliyeti hayata geçirmiş bulunmakla beraber yeni organizasyonlar için tarih belirlemiş durumdadır.

Karşılıklı iyi niyet ilişkileri çerçevesinde Kültür ve Turizm Bakanlığı ile imzalanan protokol kapsamında Polatlı Belediyesi olarak hali hazırda belediye meclisimiz tarafından Alan Başkanlığı'nın kurulmasına ilişkin karar alınmış ve Alan Başkanlığı çalışma ofisi kurulmuştur. İlgili personel (Arkeolog, şehir plancısı, mimar, memur, şöför) ataması yapılacaktır. Ofisin çalışması için gerekli araç, gereç mevcut durumdadır.

Gordion bölgesinin koruma amaçlı imar planı 2013 yılında hazırlanmış şuan hazırlanan plana uyulmaktadır.

Bakanlık tarafından Alan Başkanının atanmasına müteakip Polatlı Belediyesi üzerine düşen sorumlulukları yerine getirecek ve çalışmaya başlayacaktır.

Sakarya Meydan
Muharebesi
TARİHİ MİLLÎ PARKI

“Bu Vatan; toprağın kara bağrından
sıra dağlar gibi duranlarıdır.
Bir Tarih boyunca onun uğrunda,
kendini tarihe verenlerindir.”

Orhan Saik GÖKAY

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ

Türk İstiklal Savaşı'nın kaderini değiştiren Sakarya Meydan Muharebesi, dünya tarihinin en uzun süreli meydan muharebesi olarak dünya tarihine geçmiştir.

Polatlı ve Haymana topraklarında 22 gün, gece-gündüz devam eden bu savaşta Yunanlıların hedefi Milli Mücadelenin merkezi olan Ankara'dır.

Yunan Başkomutanlığı, Kütahya'da yaptığı toplantıda şu karar alınıyordu; Yunan Ordusu Ankara yönünde ilerleyerek Türk Ordusunu yok edip Ankara'yı ele geçirecekti.

Türk ordusu Polatlı ve Haymana topraklarında azimle hazırlıklarını geliştirirken, Türk milleti maddi manevi bütün varlığı ile topyekün mücadele kararlılığını göstermekteydi. "Ya İstiklal Ya Ölüm" parolasıyla İstiklal savaşına başlayan milletimiz Sakarya vadisinde kötü gidişatı tersine çevirerek kazanılan moral ve birlik beraberlikle İstiklal Savaşı'nı zaferle sonuçlandırmıştır. 22 gün 22 gece devam eden, 5713 şehit ve 20.000 den fazla yaralının kanlarıyla kazanılan bu zafer bağımsızlık mücadelemizin en önemli aşamasını oluşturur.

Genç nesillere bu mekanlar dolaştırılarak çok iyi anlatılarak genç nesillerin tarihimizi bilmeleri, dünü, bugünü, ve yarını doğru yorumlamaları sağlanmalıdır.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

ALAGÖZ KARARGÂH MÜZESİ

5 Ağustos 1921'de Meclis'ten Başkomutanlık yetkisi alan Mustafa Kemal Paşa 7-8 Ağustosta yayınladığı Tekalifi Milliye Emirlerinin ardından cepheyi ziyaret etmiştir. 12 Ağustos günü yaptığı bu ziyarette öncelikle Alagöz köyünde bulunan Batı Cephesi karargahını ziyaret etmiş ve Başkomutanlık karargahının burada teşkil edilmesi konusunda emir vermiştir.

Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk'ün Büyük Nutuk'unda "12 Ağustos 1921 günü Erkan-ı Harbiye Umumi Reisi Fevzi Çakmak Paşa hazretleriyle beraber Polatlı'da cephe karargâhına gittim" diye yazdığı yer Alagöz karargâhıdır.

12 Ağustos – 9 Eylül 1921 tarihleri arasında o tarihte birkaç evden ibaret olan Alagöz köyü halkından, Türkoğlu Ali Ağa'ya ait çiftlik evi karargâh olarak kullanılmıştır. 9 Eylül'den itibaren Polatlı'ya 6 km mesafedeki Karapınar köyüne taşınmıştır.

Müze haline getirilen bina 10 Kasım 1968'de Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından törenle açılmıştır.

Alagöz deresinin iki yanında ve yamaçlarda kurulan çadırlar bu küçük çiftliğin etrafında kümelenmiştir.

Halide Edip Adıvar Karargah ve Alagöz Köyünü **"Türk'ün Ateşle İmtihanı"** isimli eserinde şöyle tarif etmektedir.

"Yeni bir zabıt benî Mustafa Kemal Paşa' nın karargâhına götürdü. Solda toprak yığınlarının altında birkaç evin ışığı yanıyordu. Sağ taraf bir çukur. İçinden su geçiyor. Arkasınca üç ev daha var. Bu evlerin ardında

yine ışıkları yanan çadırlar, uzun ve sivri bir direk. Telsiz tesisatı. Köy yolları karanlık, Mustafa Kemal Paşa'nın muhafızları kapıda. Onlardan biri benî yukarı çıkardı. Paşa'nın yaveri Yüzbaşı Muzaffer bey benî paşanın yanına götürdü. Çok aydınlık ve tek lüks lambası olan bir Anadolu odası."

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

MALIKÖY TREN İSTASYONU MÜZESİ

İkmal vasıtalarının azlığı göz önünde tutulduğunda Demiryolları bu savaşın hayat damarları gibidir. Polatlı ve Maliköy İstasyonları ikmal bakımından çok önemli görevler üstlenmişlerdir.

Maliköy, lojistik üs oluşunun yanı sıra kahraman havacılarımıza da ev sahipliği yapmıştır. Sakarya Savaşı'nda Yüzbaşı Fazıl komutasındaki bölükte bulunan 2 adet keşif ve 2 adet av uçağından oluşan hava gücünün üssü olmuştur.

Türk milletinin fedakarlığını simgeleyen Erzurumlu iş adamı Nafiz KOTAN orduya aldığı 2 uçakla hava gücümüze büyük katkı sağlamıştır. Bu uçakların maketleri müzede sergilenmektedir.

Mustafa Kemal Atatürk, 09 Eylül 1921'den itibaren Harekâtı Mürettep Kolordu Karargâhı'nın bulunduğu Karapınar köyü yakınlarındaki yarmada karargâh haline getirdiği trende yönetmiştir. 1897 tarihli Alman yapımı lokomotif ile 1909 Alman yapımı vagonu müzede görmek mümkündür.

Malıköy istasyonu mühimmat ve lojistik merkezi, yaralı askerlerin ilk müdahalesinin yapıldığı sahra hastanesi, hayvan reviri olarak da kullanılmıştır.

Müze sahasında heykeltıraş Aslan BAŞPINAR tarafından yapılan sanat eserleri Türk insanının fedakarlığını simgelemektedir.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

MÜRETTEP GRUP KARARGÂHI VE ZAFER TEPE

Ankara'dan Polatlı'ya gelirken Polatlıya 7 km kala sağda Karapınar köyünü ve Zafer Tepe'yi görürüz.

Karapınar köyüne girdiğimizde köyde mürettep grup komutanlığı tarafından kullanılan ve İsmet Paşa ile Fevzi paşanın kaldığı Mennan Ağa (Abdülmennan KARAŞ) nın iki katlı köy evini görebiliriz.

Başkomutanlık karargâhı karşı taarruz safhasını yakından idare etmek üzere Karapınar köyüne gelmiştir.

Mürettep grup komutanı Kazım Özalp Paşa 9-10 Eylül 1921'de yapılan Dua Tepe muharebelerini anlatırken Atatürk için şunları söylemektedir. "Geceyi Karapınar yakınlarında demiryolu üzerindeki yarmada duran trende geçirmiş bulunan Mustafa Kemal Paşa, Fevzi Paşa ile beraber Zafer Tepesi'ne geldiler düşman siperlerini ve daha gerilerini son bir defa daha gözden geçirdik"

Tepe'ye çıkıldığında Mustafa Kemal Paşa, Fevzi Paşa ve diğer komutanların muharebelerin karşı taarruz safhasını yönettiği yerden savaşın yaşandığı toprakların büyük bölümünü görebiliriz.

Atatürk'ün yaveri Salih Bozok ile muharebe sahasını dürbünle izlerken çekilen fotoğrafı gündüzleri muharebeleri idare ettiği Zafer Tepedeki halini yansıtmaktadır.

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa yanında Genelkurmay

Başkanı Fevzi Paşa ve Batı Cephesi komutanı İsmet Paşa ile Türk ordusunun namus ve şeref sembolü sancağın duatepe'de dalgalandığını görüp heyecan duydukları yerdir.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

POTA

Polatlı Belediyesi bünyesinde kurulan Polatlı Tarihi Alanları Tanıtım Merkezi günümüze kadar etkin bir tanıtımı yapılamayan bölgenin tarih ve kültür zenginliğini geniş kitlelere tanıtımını sağlamayı amaç edinmiştir. Tanıtım merkezi bu amacı gerçekleştirmek için, siz değerli ziyaretçilerine birçok farklı yöntem ve

araçlarla, teknoloji ile donatılmış üç katlı binasında haftanın yedi günü hizmet vermeye hazır personeli ile sizleri beklemektedir. İki katı müze olarak düzenlenen tanıtım merkezinde bir de araştırma ve dökümanasyon merkezi bulunmaktadır.

Her yıl birçok yeni çalışmaya imza atan POTA çeşitli kamu kurumları ile yaptığı işbirliği sonucu Gordion'un Dünya Mirası listesine alınması için 2017 yılından itibaren tarihi miras konusunda farkındalık yaratmaktadır.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

TOPÇU OKULU MÜZESİ

Topçu ve Füze Okulunun 1941 yılında Polatlı'ya taşınmasıyla okulun bünyesinde mevcut olan Topçu Sınıf Müzesine ait eşyalar da bütünüyle Polatlı'ya taşınmıştır. Açık ve kapalı alanlarda muhafaza edilen eşyalar, 1973 yılında tamamlanan mevcut müze binasına taşındıysa da okulun birçok yerinde teşhir edilen çap ve cinsten silahlar bulunmaktadır.

Açık kısımda 13'ncü yüzyıldan 20'nci yüzyıla kadar bazı topçu silahları ve mühimmatlarını görebilirsiniz.

Sakarya Meydan Muharebesinde ordumuz tarafından kullanılan toplar da açık alanda görülebilmektedir.

Kapalı alanda 13. ve 19. yüzyıllar arasında çeşitli ordularda kullanılmış

savaş araçları ve Topçu Sınıfına ait gelişmeler ve çeşitli silah araç, gereçleri bulunmaktadır.

Kapalı kısımda ayrıca topçu sınıfından olup Kore'de, Kıbrıs'ta ve iç güvenlik hareketinde şehit olmuş personelin resim ve bilgileri bulunmaktadır.

Şeref salonunun ortasında 1936 yılında Metris'te tatbikat esnasında Mustafa Kemal tarafından kullanılmış koltuk bulunmaktadır.

Müzenin, okul içerisinde yer almasından dolayı müzeyi gezmek isteyen ziyaretçilerin önceden komutanlıktan izin almaları gerekmektedir.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

Türk birliklerinin cephe gerisinde yaralı ve şehitlerinin toplandığı yerlerden biri de Polatlı istasyon bölgesidir. Bu nedenle ilk şehitlik ve anıt çalışması istasyonun kuzeybatısında yer alan şehitler kaşı tepenin yamaçlarında yer almaktadır.

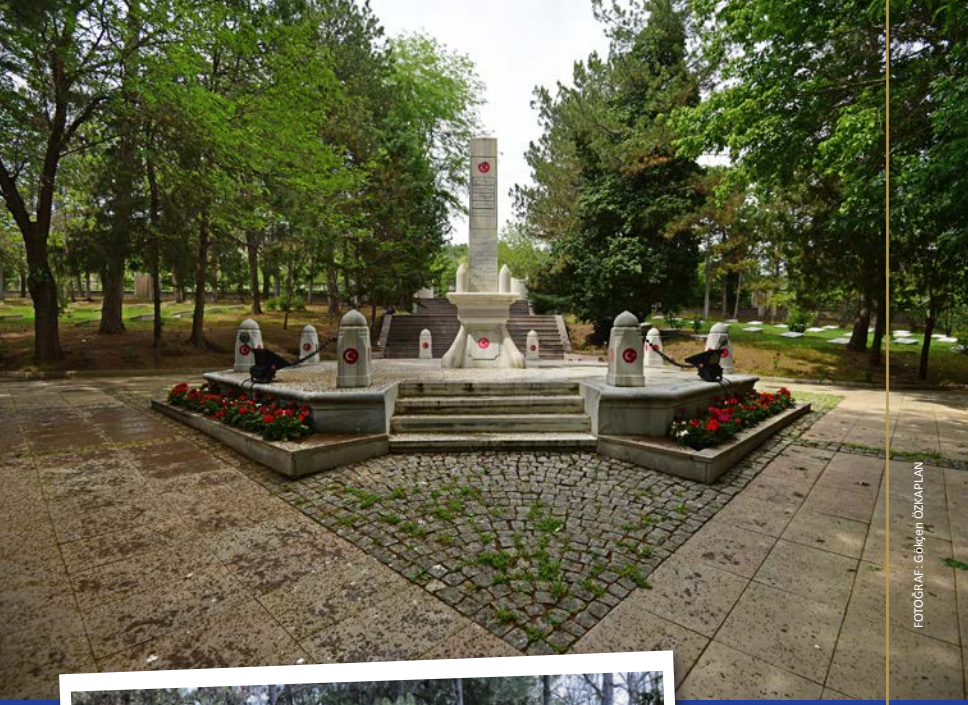
1932 yılında ziyarete açılan şehit-

SAKARYA ŞEHİTLİĞİ

Binlerce vatan evladının Polatlı topraklarında şahadet mertebesine ulaşmaları pahasına Sakarya Zaferi gerçekleştirilmiştir.

Şehitlerimizin yeri öncelikle türk milletinin vefalı kalbi ve şükranla dolu benliğidir.

İlçe 1961 yılında bölgede bulunan isimsiz mezarların ortasındaki abidede şunları yazmaktadır. "Biz burada Yunan'a bir mezar kazdık, can verdik Türkiye yaşasın diye, alkanla Sakarya tarihi yazdık, millete bir vatan hediye ettik"

140 şehit mezarının ortasındaki abidede şunları yazmaktadır. "Biz burada Yunan'a bir mezar kazdık, can verdik Türkiye yaşasın diye, alkanla Sakarya tarihi yazdık, millete bir vatan hediye ettik"

Bu bölgeden geçen tüm vatandaşlarımız bu küçük fakat anlamlı şehitliği ziyaret ettikten sonra tepede bulunan Sakarya Zafer anıtını da görebilirler.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

SAKARYA ŞEHİTLERİ ANITI

Sakarya Zaferinde vatanları için canlarını esirgemeyen binlerce vatan evladının bu topraklarda şahadet mertebesine ulaşmaları pa-hasına gerçekleşmiştir.

Sakarya Şehitleri Anıtının yapılmasına ait çalışmalar 1966 yılında Türkiye Muharip Gaziler Cemiyeti tarafından başlatılmıştır. 1969 tarihinde Millî Savunma Bakanlığı İnşaat Emlak Daire Başkanlığında proje çalışmaları

yapılmış proje çalışmalarını yüksek mimar mühendis Asteğmen Atilla Mungan (95-215848) yönetmiştir.

Anıtın dikileceği yer için Polatlı belediye sınırlarında bulunan Şehitlerkaşı Tepesi uygun görülmüştür.

Anıtın temel atma töreni Sakarya Zaferi'nin 50'nci yıldönümüne rastlayan 13 Eylül 1971'de yapılmış ve Cumhuriyetin 50'nci yıldönümünde (28 Ekim 1973) törenle ziyarete açılmıştır.

Sakarya Şehitleri Anıtı anıt gövdesi heykeller ve müze bölümlerinden oluşur. Anıt gövdesi mimari olarak başlangıçtan itibaren daralan merdivenli yolun iki tarafındaki kırk iki çift sütun Türk Ordusunun Sakarya'da yaşadığı geceleri ve gündüzleri temsil etmektedir. Sakarya'da yaşanan gece ve gündüzlerde Türk Ordusunun

vatan topraklarını, ne zorluklarla, çok bunalımlı olayların üstesinden gelmesiyle savunduklarını göstermektedir. Bu bunalımlı günlerde Türk devletini Ankara'yı boşaltmak ihtimali ile karşı karşıya getirmiştir. Fakat savaşın sonunda bu millet aydınlığa kavuşmuştur.

Sakarya savaşı anadolunun Polatlı bozkırında milletçe kazanılmıştır. Türk milleti silahlı gücün temeli olan Mehmetçikle kadınıyla çocuk yaştaki evlatlarıyla seferber

olarak bağımsızlığına, özgürlüğüne ve topraklarına göz dikenlere karşı yediden- yetmişe bu destansı mücadeleyi birlikte vermiştir.

Heykel gurubunun altında küçük ve anlamlı bir müze bulunmaktadır. Müzeye girildiğinde sağdan sola doğru milletimizin karşılaştığı çok acı ve tatlı olayları yansıtan kabartmalarla, Sakarya'nın öyküsünü yansıtmaktadır. Savaşa ait harita ve fotoğraflar bulunmaktadır.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

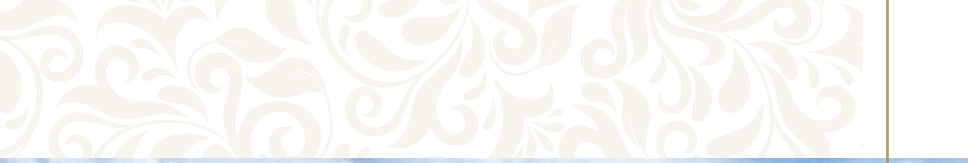

ESKİ POLATLI ŞEHİTLİĞİ

Eskipolatlı köyü, Polatlı'dan 6km güneyde yer almaktadır. Bu şirin köyün batı yamaçlarında anlamlı bir şehitlik bulunmaktadır.

Polatlı'ya bağlı birçok köyde isim-siz şehit mezarlarına ratlanabilir. Bunlardan biri olan Eskipolatlı Şehitliği, savaşı yaşamış vefalı Türk köylüsünün şehidine duyduğu saygıyı simgelemektedir.

Burada şehit olan askerlerimiz, köylülerimiz tarafından toplu mezara gömülerek günümüze kadar sahiplenilmiştir. Köyün üstündeki tepede halen isimsiz şehit mezarları bulunmaktadır.

BASRIKALE MEVZİLERİ

31 Ağustos 1921'de Kartal Tepe düşman eline geçince Dua Tepe'deki birliklerimiz çevrilme tehdidi karşısında Basrikale Tepeye çekildiler.

Bu önemli arazi parçasını vermemek ve Polatlı istasyon (iskele) bölgesini korumak için defalarca süngü süngüye muharebeler yaşandı.

Orgeneral Kazım ÖZALP Millî Mücadele adlı eserinde bu muharebeleri şöyle anlatır;

“Düşman Basrikale Tepe’yi o kadar şiddetli topçu ateşi altına almıştı ki birkaç dakika içerisinde orada gömülü bulunan Basri Baba kabrinin etrafındaki takriben 1,5 metre yüksekliğindeki taş duvardan eser kalmamıştı.”

Dua Tepe’nin doğusunda bulunan Basrikale mevzileri 2007 yılında aslına uygun olarak Topçu ve Füze Okulu personeli tarafından açılmıştır. Karşı taaruz saflarının başlangıç noktasıdır Basrikale Tepe.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

DUATEPE

Yunanlılar saldırıya başlamadan önce 5 Eylül'de Ankara'da buluşalım diye gazetecilere ve İngilizlere randevular vermişlerdi. Randevu günü Ankara'yı güneybatısından çevreleyen iki ilçesinin Polatlı ve Haymana'nın önlerinde takılıp kalmış kurtulma çareleri aramaya başlamışlardı.

Dua Tepe 10 Eylül 1921'de Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın biz zat idare ettiği Türk karşı taarruz safhasında düşmandan geri alınan ilk tepedir.

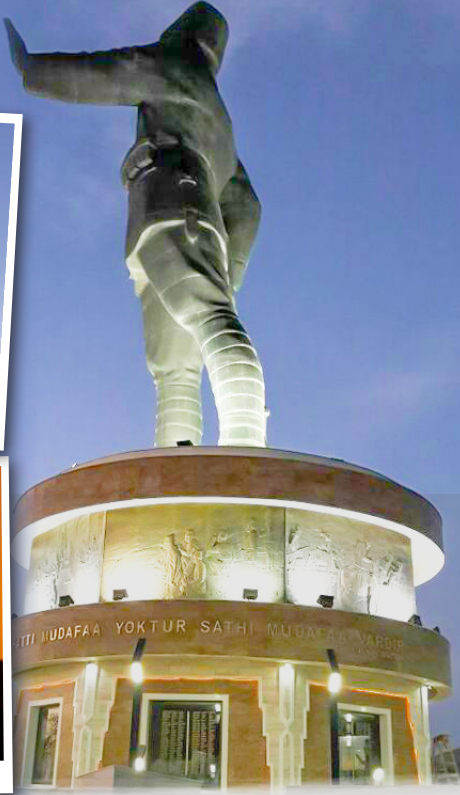
Dua Tepe, Viyana önlerinden başlayan geri çekilmenin sona erdiği bir dönemeç ve Türk Kurtuluş Savaşı'nın dönüm noktasıdır.

Halide Edip Adıvar Dua Tepe'ye taarruzu şöyle anlatmaktadır. **"Mustafa Kemal Paşa'nın muharebeyi idare ettiği siperlere girdiğimde: 'Gelin hanımefendi harbediyoruz, Dua Tepeye hücum ediyoruz, dedi. Biraz sonra Dua Tepe alınmıştı. Üstünde bir tek Türk askerinin güneşin altında elinde bayrakla ayakta durduğunu gördüm. İşte o an Türk'ün makus talihinin artık değiştiğini hissettim.'**"

TOP RAŞİDİ — Polatlı'nın kuzeyinde günün ışığında görülen 23 Eylül 1921'de kazanılan kurtuluş mücadelesinde Edip Han Halide Onbaşı ile birlikte

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

KARTAL TEPE MEHMETÇİK ANITI VE TANITIM MERKEZİ

Polatlı topraklarında düşmana “Durl!” denilen hatlarda Kartal Tepe Mehmetçik Anıtı yükselmektedir.

Bu hatlardan geçerken bizleri kurtuluş destanı üzerinde bir kez daha düşünmeye davet etmektedir.

31 Ağustos 1921 gününden 12 Eylül 1921 gününe kadar düşmanın eline geçmesine rağmen düşmanın ilerlemesi süngü hücumlarıyla engellenen bir bölgedir. Güneyindeki Beştepeler küzeyindeki Dua Tepedeki muharebelerle değerlendirildiğinde anıtı dahada anlamlı kılacaktır. İlgiler geçidi ve Sakarya üzerindeki geçit yerlerini kontrol etmektedir.

Mehmetçik Anıtı, heykeltıraş Doç. Dr. Sait Rüstem tarafından yapılmıştır. Kadesiyle birlikte toplam 32 metrelik yüksekliğinde kendisi 22 metredir. 10 metrelik kadesinin üzerinde 3x5 ebadında savaşın çeşitli bölümlerini simgeleyen sekiz adet rölyef bulunmaktadır.

Anıt 6 Ağustos 2006 tarihinde törenle açılmıştır. Aynı gün Sakarya Meydan Savaşı Panorama Müzesinin temeli atılmıştır. 2016 yılında Panorama müze Tanıtım Merkezine dönüştürülmüştür.

Polatlı-Eskişehir kara ve demiryolu üzerinde bulunan anıt ve Tanıtım

Merkezi Polatlı yerleşim merkezinden çıkar çıkmaz tüm azameti ile görülmektedir.

Eskişehir - Polatlı istikametine gelindiğinde ise Sakarya Nehrinin batısından itibaren görülebilmektedir. Tepeye kadar yol asfalt olup siz değerli ziyaretçilerini beklemektedir.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

ÇEKİRDEKSİZ KÖYÜ

Dua Tepe eteklerinde Gordion antik kentinin doğusunda yer alan Çekirdeksiz köyü en çok vahşete uğramış köyümüzdür.

Sakarya Meydan Muharebesinde yirmi beş evli bu küçük köyden yalnız üç ev kalmıştır. Öteki evlerin hepsi yakılıp yıkılmıştır. Yunanlılar Dua Tepeden çekilirken, hayvan sürülerini götüremediklerinden onları da

öldürmüşlerdir. Köyün her yeri yığın yığın hayvan leşleriyle dolmuştur.

Burada yaşananlar savaştan sonra Yunan Mezalimi Araştırma Komitesi tarafından kayıt altına alınmıştır.

Yunan barbarlığı, zulmü, vahşeti karşısında kırık süngüsüyle, nasırlı elleriyle, kaniyla canıyla vatanlarını korumuşlardır.

FOTOĞRAF: Sinan GÜLEÇ

KARA TEPE

Karatepe, Polatlı merkezinin 5 km güneyinde tüm yönlere açık görüş alanına sahiptir. Tepe bu özelliğinden dolayı olacak ki 1400-1500 yıllarında kale olarak kullanılmıştır. Günümüzde kale kalıntıları mevcut değildir.

Günümüzde bu tepayı önemli kılan; halk arasında Sakarya Meydan Muharebesi'nde yedi defa el değiştirmesidir.

31 Ağustos 1921'de Dua Tepe ve Kartal Tepe'nin kaybedilmesiyle Karatepe düşman tarafından işgal edilmiştir.

13 Eylül gününe kadar defalarca el değiştiren tepede boğaz boğaza

muharebeler yaşanmıştır.

Halide Edip Adıvar "Türk'ün Ateşle İmtihanı" adlı eserinde 57'nci Fırka'nın Karatepe'ye hücumunu şu kelimelerle anlatmaktadır; "**Kara Dağ'a (Tepe) 57'nci fırka hücum etti. Bunlara bakarken insan kalabalıklarının birbirlerini öldürdüklerini görüyordum. 1200 kişiden müteşekkil olan fırkanın 700 kadarı şehit olmuştu.**"

Polatlı'dan demir ve karayoluyla geçenlerin güneye baktıklarında gördükleri bu sivri tepede yaşananları bilmeden bakıp geçmeleri ne kadar acı verici.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

SAKARYA KÖYÜ-VELİDEDE TEPE - BEŞTEPELER

Sakarya Meydan Muharebesinden sonra adı Sakarya olarak değiştirilen köy Polatlı'ya 14 km uzaklıkta savaşın yoğun olarak yaşandığı bir alan olan Velidede Tepe eteklerinde bulunmaktadır.

Eski adı Tırnaksız olan köyümüz

1925 yılında bizzat Atatürk'ün emriyle Sakarya olarak değiştirilmiştir. Köy halkı Kırım Savaşından (1853) sonra Romanya'nın Köstence ve Bulgaristan'ın Panarcık bölgesinden sonra 1908 yılında bu bölgeye yerleşmişlerdir.

Sakarya Savaşı'nda 12. Grup kargâhı'na ev sahipliği yapmıştır. Velidede Tepe siperlerinin kazma işlerinde askerlerle birlikte çalışmışlardır. Köy çevresinde birçok isimless şehit mezarı bulunmaktadır. Bu mezarlar üzerinde Milli Parklar Genel Müdürlüğüne şehitlik anıtı yapılmıştır.

Halide Edip ADIVAR savaştan sonra bölgeyi gezmiş ve bu köye gelip kalmıştır. Anılarında **“Bir hafta kadar bir Tatar köyünde kaldım. Onları Rus saydıkları için Yunanlılar bir şey yapmamışlardı.”** diye anlattığı köy Sakarya Köyü'dür. Tarihe tanıklık etmiş olan bu ev günümüzde müze haline getirilmiştir.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

YILDIZDAĞI MEVZİLERİ

Yıldız Dağı, Polatlı ilçe merkezinin 18 km güneyinde yer almaktadır. Dağın batı eteklerinde ve zirvesinde olmak üzere iki hat şeklinde savunma mevzilerini görebiliriz. Sakarya Nehri üzerindeki geçit yerlerini eski Ankara - Eskişehir karayolu üzerinde bulunan Kavuncu köprüsünü kontrol eden mevziler bu alanda bulunmaktadır.

Yıldız Dağı eteklerinde bulunan Çanakçı köyünden mevzilere çıkıldığında önce Roma tarihi ile buluşur daha sonra da Sakarya Meydan Muharebesinde Tarla bayırda Topçu mevzileri ve diğer savunma hatlarını gezerek zirveye çıkabilirsiniz.

Yıldız Dağı güney tarafında savunma hattının doksan derece

dönüş yaptığı Sarıçal Tepe mevzileri bulunmaktadır. Taşlardan oluşturulan bu mevziler bölgede en belirgin mevzilerdir.

Bu bölgedeki muharebelerin şiddetini anlamak açısından 5'inci Kafkas Tüm. 1'inci Taburu muharebelere 1 binbaşı, 3 yüz-

başı, 3 üsteğmen, ve 6 teğmen ile başlamış ilk 3 gün sonunda taburda yalnızca 1 üsteğmen ve 3 teğmen sağ kalmıştır.

Bu bölge doğa meraklıları için de değişik seçenekler sunmaktadır. Buradan hem Ilıcaözü vadisi hem de Sakarya Ovasını görebiliriz.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

ILICAÖZÜ DERESİ MEVZİLERİ

Kuzey-güney yönüne kadar uzanan savunma hattı Ilicaözü dere-si boyunca batı-doğu istikametine dönmektedir. Ilicaözü deresinin kan rengine boyandığı savaşın ilk gün-lerinde yeşil Ilica vadisi alev ve duman içinde kalmıştır.

Turgut ÖZAKMAN buradaki muharebeler hakkında şunları söylemektedir. **“Bozkır otları ve mor çiçekli dikenler tutuştu. Karınca yuvaları kavruldu. Ateş ve barut dumanı havayı daha da boğucu yaptı. Bölge cehenneme döndü”**

Ilıcaözü vadisinin kuzeyindeki mevzilerde savaşın izlerini incelediğimizde buradaki cehennemi daha iyi anlayabiliriz. Bu bölgede şehitlerimize ve Yunan askerlerine ait mezarlara rastlayabiliriz. Doğa yürüyüşü içinde çok uygun bir bölgedir.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

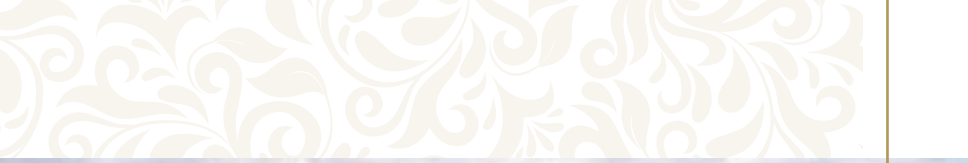

TOYDEMİR MEVZİLERİ

12 Ağustos 1921 günü Başkomutan Mustafa Kemal cepheyi gezerken Toydemir'de bulunan 12'nci grup karargâhını ziyaret edip oradan da yanında Genelkurmay Başkanı, Batı Cephesi komutanı ve karargâh subaylarıyla İnler Katrancı köyüne gitmişlerdir.

Toydemir köyünün güney ve doğu tepelerindeki mevziler ikinci hat mevzileri olarak kullanılan mevzilerdir. Ilıcaözü mevzilerinden ve Yıldız Dağı'ndan geri çekilen birliklerimiz bu hatlardaki mevzil-

ere savaşa savaşa çekilmişlerdir. Mevzilerin hazırlığında cephe gerisinde bulunan kadınlarımız, kızlarımız ve ihtiyar vatandaşlarımız yer almıştır. Bu mevzileri günümüzde görmek mümkündür. Birliklerimiz bu bölgeyi adım adım savunarak Toydemir'in kuzeyine çekilmek zorunda kalınca köy düşman eline geçmiştir. Bu hatta düşman süngü taarruzuyla durdurulmuştur. 15 gün boyunca işgal altında kaldıktan sonra 47'nci Alay'ımız tarafından geri alınmıştır.

TÜRBE TEPE MEVZİLERİ

Türbe Tepe, Bahçecik köyü'nün kuzeybatısında Haymana'nın 20 km güneyinde bulunmaktadır. Türbe Tepe, bölgede bulunan yaklaşma istikametlerine dere ve yaylalara hakim konumdadır.

Türbe Tepe'yi savunan 9'uncu Tümenimiz buraya kısmen mevziler yapmıştır. Düşmen tarafından işgal edilen bu bölgede karşılıklı süngü

hücumları yaşanmıştır. Birkaç kez el değiştiren Türbe Tepe'nin Yunanlılardan geri alınmasında 57'nci Tümen ve 3'üncü Kafkas Tümeni'nin katıldığı bu kanlı ve çetin muharebelere "Gedikli Muharebeleri" adı verilmiştir. Gedikli köyü ve tepe çevresinde savaştan kalan siperler bulunmaktadır.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

GAZİ TEPE

Gazi Tepe; Başkomutan Mustafa Kemal' in 12 Ağustos 1921' de attan düşerek kaburga kemiklerinin kırıldığı bölgedir.

Bu bölgede şehit olan 13 şehidin isimlerinin yazıldığı anlamlı anıt bulunmaktadır.

Polatlı'nın 47 km güneyinde İler köyünde bulunan Gazitepe Anıtı ile birlikte Temürözü deresi ve Uzunbeyli baskınından sonra Yunan Başkomutanlık karargâhının kurulduğu alanı görebilirsiniz.

Birçok mağaranın bulunduğu İler köyü yüzölçümü olarak ülkenin en büyük köylerinden birisidir. 1926 yılında hem tarımda maki-neleşmenin hem de karma eğitimin gerçekleştirildiği ilk köyümüzdür.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

MANGAL DAĞI

Mangal Dağı Haymana'nın 25 km güneyinde 1414 metre yüksekliğinde tek başına bir mevzi durumundadır.

Yunanlılar 23 Ağustos 1921 günü başlattığı taarruzlarla mangal dağına ele geçirerek etkili bir kuşatma yapmak istemişlerdir.

Mangal Dağı muharebeleri bizim için çok sancılı geçmiştir. Geri çekilen komutanlar görev den alınmış, düzenli savaş deneyimi olmayan yerel birlikler burada kullanılmak zorunda kalmıştır.

Sakarya Savaşı'nın ilk günlerinde savaşın en yoğun yaşandığı yerlerden biri olan Mangal dağına da şehit olan askerlerin defnedildiği bölge üzerine 2016 yılında şehitlik yapılmıştır.

İlk günde Mangal Dağı'nın düşman eline geçmesi karargâhı tedbir almaya zorlamış ve birliklere gerekirse süngü hücumlarıyla kaybedilen toprakların geri alınması istenmiştir.

Mangal Dağında 5'inci Tümeni-mizin güneybatıdaki savunma hattı rahatlıkla görülebilir. Zirve boyunca birçok müstakıl mevziye rastlanılabılır. Çevresinde ve köy mezarlıklarında şehit mezarlarına rastlayabilirsiniz.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI

ÇAL DAĞI

Sakarya Meydan Muharebesinde Çal Dağı blokunun savunulması büyük öneme sahipti.

Başkomutan Mustafa Kemal Çal Dağı bizde kaldıkça Ankara'nın güvende olduğunu belirtiyordu. Yunanlılar cepheyi Çal Dağı istikametinde yararlanarak Ankara'ya, Millî Mücadele merkezine el atmak istiyordu.

Son Türk yurdunun savunulması için milletimiz her şeyini ortaya koymuştur. Bu bölgede muharebe eden birliklerimiz 1-2 Eylül 1921 günleri 3 Alay Komutanı, 5 Tabur komutanı, 900 er şehit vermiştir.

Bu muharebeler yaşandığı gün-

lerde meclisin Kayseri'ye taşınma durumu da gündeme gelmiştir. Haymana'nın batısında tüm görke- miyle görülen Çal Dağı eteklerinde ve zirvesinde siperler bulunmaktadır. Dağın birçok yerinde şehit mezarlarına rastlanmaktadır.

TARİHİ MİLLİ PARKI POLATLI

Bakanlar kurulunun 2014/7152 sayılı karar ile "Sakarya Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı" olarak ilan edilmiştir. 08 Şubat 2015 tarihinde resmi gazetede yayınlanmıştır. Tüm Milletimize hayırlı olsun.

Diger Değerler
POLATLI

POLATLI DİĞER DEĞERLER

HACI TUĞRUL KÖYÜ ve TÜRBESİ

Çile Dağı'nın güney yamaç eteklerinde, ilçenin kuzeydoğusunda bulunan köy Ankara-Polatlı karayoluna 5 km, ilçe merkezine ise 25 km uzaklıktadır.

Oğuz Türkmen boylarının iskânına öncülük etmiş bir Türkmen dervîşi Hacı Tuğrul Baba türbesi burada bulunmaktadır. Harabe halindeki türbe 2011 yılında vakıflar genel müdürlüğü tarafından aslına uygun olarak restore edilmiştir.

Kare planlı, kubbeli bir yapı olan türbenin iç kısmı geometrik motiflerle süslenmiştir. Türbede birinci

sınıf taş işçiliği görülmekle beraber Selçuklu ve erken Osmanlı mimari özelliklerini taşımaktadır.

Türbenin kapısı üzerinde bulunan kitabeden 9 Ekim 1391 tarihinde Hacı Tuğrul Baba'nın torunlarından Şeyh Paşa tarafından yaptırıldığı yazmaktadır. Şeyh Paşa'nın babası Ahmed Paşa alim bir şahsiyet olup 1340 yılında Sultan Orhan Gazi'nin veziri olmuştur. Bacı Köyü'nde türbesi bulunan Fatıma Bacıda Tuğrul Baba'nın torunudur.

KARA HÖYÜK

Hacı Tuğrul Köyü tarihi zenginliği çok daha eskilere dayanmaktadır. Köyün güneydoğusunda Kara Höyük'te bunu görebiliriz. Gordion'un 22 km kuzeydoğusunda, Ankara-Polatlı Karayolunun 60. km'sinde Hacı Tuğrul Köyü ile Yenidoğan Tren İstasyonu arasında yer almaktadır. 600x650x24 m. ebatlarında 330.000 m²'lik bir alanı kaplayan höyük Türkiye'nin en büyük höyüklerinden biridir. Gri seramikler, ithal seramikler, iyi bir işçilikle işlenmiş andezitten yapılmış iç

ve dış sur duvarları ile Gordion'la paralellik gösterdiği yapılan kazılarda ele geçen buluntulardan anlaşılmaktadır. Frig yerleşiminin üzerinde ise ele geçen buluntulardan anlaşıldığı kadarıyla Lidyalıların egemenliği altına girdiği (M.Ö.695-546), M.Ö. 546'dan sonra Pers egemenliği Büyük İskender'in M.Ö.334 yılında Anadolu'da Pers egemenliğine son verişine kadar devam etmiştir. Höyük yakınlarında yer alan 5 tümülüstün en yüksek 29 m. 180 m. çapındadır.

POLATLI DİĞER DEĞERLER

POLATLI HÖYÜK

Polatlı İlçesinin şehir merkezinde kalan höyük günümüzde çağdaş şehir tarafından kuşatılmıştır. 25 m yüksekliğinde; 200 m çapında yaklaşık olarak yuvarlak biçimlidir. Yüzyılımızın insanları tarafından kerpiç toprağı çekimi için büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Bu tahribatın kuzey ve güney kesimde olduğu izlenmektedir.

1949 yılında S. Lloyd ve N. Gökçe tarafından daha fazla tahribata uğramaması için üç haftalık bir kazı yapılmıştır. Açmalar; tepe-

nin güney kesiminde tahribat alanında ve tepenin üst kesiminde gerçekleştirilmiştir. Bu kısıtlı kazının çok şey ortaya koyduğu söylenemez. Yine de en azından; höyüğün Ankara yöresi'nin tabakalı yerleşme yerlerinden biri olduğunu kanıtlamıştır. Yerleşme yerinde; yüzeyden itibaren ana toprağı kadar 31 yapı katı saptanmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanmış tescilli arkeolojik sit alanları listesinde yer almaktadır.

Polatlı Höyük'ten çıkan seramiklerin büyük çoğunluğu Gordion eserleriyle mükemmel bir benzerlik gösterir. Bu örneklerden en ilgi çekici olanı arkeologlar tarafından DEPAS olarak adlandırılan uzun gövdeli, çift kulplu kadehler biçiminde olup Kuzey-Batı Anadolu'daki Troya'dan Kuzey Suriye'ye kadar geniş bir alanda görülmektedir.

İnsan Kalıntıları: Polatlı Höyük'te saptanan gömütler; İlk Tunç Çağı'nda burada yaşayan topluluğun ölü gömme adetlerini yansı-

maktadır. Kazıda I. yapı katında basit toprak bir mezara, hocker biçiminde sağ tarafına yatırılmış bir yetişkine ait iskelet bulunmuştur, mezar armağanı yoktur. VI. yapı katında 110x50 cm boyutunda bir sanduka mezar ortaya çıkarılmıştır. Mezar yassı levha taşlardan yapılmış; üstü de aynı cins taşlarla örtülmüştür. Ölü yine hediyeşiz olarak sağ tarafına hocker biçiminde yatırılmıştır. VII. katta sanduka mezardaki iskeletle aynı yönde yatırılmış bir çocuk iskeleti bir depas ile beraber bulunmuştur.

POLATLI DİĞER DEĞERLER

KARACA AHMET TÜRBESİ

Polatlı ilçesinin kuzeyinde ilçe merkezine yaklaşık 38 km dir. Karaca Ahmed türbesi, Karaca Ahmed çağlayık köy yolunun sağında olup kuzeyinden Sakarya Nehri geçer. Batısında Sofu Dede mezarlığı bulunmaktadır. Karaca Ahmed zaviyesinin ilk olarak ondördüncü yüzyılın ikinci yarısında, Karaca Ahmed'in kendisi veya el verdiği yakınlarından biri tarafından kurulduğu düşünülmektedir. Vakıf belgelerinde "Kızılca Karaca Ahmed evladı" ibaresinden onun evladı veya müritleri olabileceği de

anlaşılmaktadır. Zaviyenin bulunduğu mevki, Sakarya Irmağı'nın batısında bulunan "geçit başı" mevkiine yakın olması, geçmiş zamanlarda bu dergahın bir konaklama ve bölgesel güvenlik görevi gördüğü de anlaşılmaktadır.

Karaca Ahmed zaviyesinden günümüze üzeri beşik tonozla örtülü dikdörtgen şeklindeki türbesi ve birkaç mezartaşı gelebilmiştir.

1530 yılı Ankara ve Hudavendigar sancakları tahrir ve vakıf defterinde "Karaca Ahmed zaviyesi vakfı" kaydı bulunmaktadır.

BACIM SULTAN TÜRBEŞİ ve YENİ CAMİ

Halk şairi Yunus Emre'nin hocası olan Tabduk Emre 1200'li yıllarda İslam Dinini yaymak üzere dergahını yedi haneolarak bu köyde kurmuştur.

Ortaçağ Anadolu'sunda kurulan ilk kadın teşkilatı olan Anadolu Bacıları teşkilatını bu topraklarda hayat bulmuştur. Anadolu bacıları

teşkilatı Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda büyük katkılar sağlamıştır. O dönemin askeri kıyafetleri bacıların eseri olduğu bilinmektedir.

1310 yılında vefat eden Fatma bacı'nın türbesi ve yanındaki Yeni Cami içindeki motifleri, köy çeşmesi görülmeye değerdir.

POLATLI DİĞER DEĞERLER

KONAKLAR

Polatlı köylerinde bulunan konaklar da genellikle kesme taş ve kerpiç malzeme kullanılmıştır. İki katlı, ahşap tavanlı ve çatılıdır.

Kargalı, Türktaciri, Hıdırşeyh, Oğuzlar, Şeyhahmetli, Uzunbeyli, ve İnler köylerinde tek ve iki katlı konaklar bulunmaktadır. Sarioba köyünde bulunan konaklar diğer köylerdekilerden farklıdır.

POLATLI DİĞER DEĞERLER

BİLİMEVİ - GÖKEVİ

Gökevi (Planetarium), insanların içine girerek uzayı ve evreni bire bir 360 derece ve detaylı olarak izledikleri kubbe biçimindeki salondur. Astronomi tiyatrosu da denen bu yapı panoramik görüntü teknolojisi zengin görsel ve ses sistemi efektlerle destekleyerek öğrenme sürecini eğlenceye dönüştüren yenilikçi bir eğitim yaklaşımının ürünüdür.

34 kişilik sabit gökevi ile Polatlı Belediyesi Bilim Merkezi ve Uluğ Bey Gökevi ziyaretçilerine uzay ve evren hakkında keyifli ve eğlenceli bir gösteri sunmasının yanında çeşitli konularla ilgili kısa filmler izleterek ilgili konularda izleyenlerin bilgi sahibi olmasını sağlıyor. 7'den 70'e her yaş gurubundan ziyaretçiye keyifli ve renkli bir gösteri sunuyor.

Günümüzde eğitim-öğretim faaliyetleri sadece okulda değil, okul dışındada mümkün olan her yerde ve yaşam boyunca devam eden bir süreç dönüşmüştür. Polatlı Belediyesi Bilim Merkezi ve Uluğ Bey Gökevi okul dışındaki eğitimi desteklemek amacıyla faaliyetini sürdürmektedir. Ayrıca bilim, teknoloji ve toplum arasında

köprü kurmak , ziyaretçilere bilimin eğlenceli yüzünü göstermek, bilimsel içeriğiyle sosyal hayata katkı sunmak amacıyla misafirlerine bilimin heyecan veren dünyasını keşfetmesini sağlıyor.

70 adet deney düzeneği ve 34 kişilik sabit gökevi ile misafirlerini keyifli anlar yaşamaya davet ediyor.

“GELİN TARİHE BİRLİKTE
TANIKLIK EDELİM”

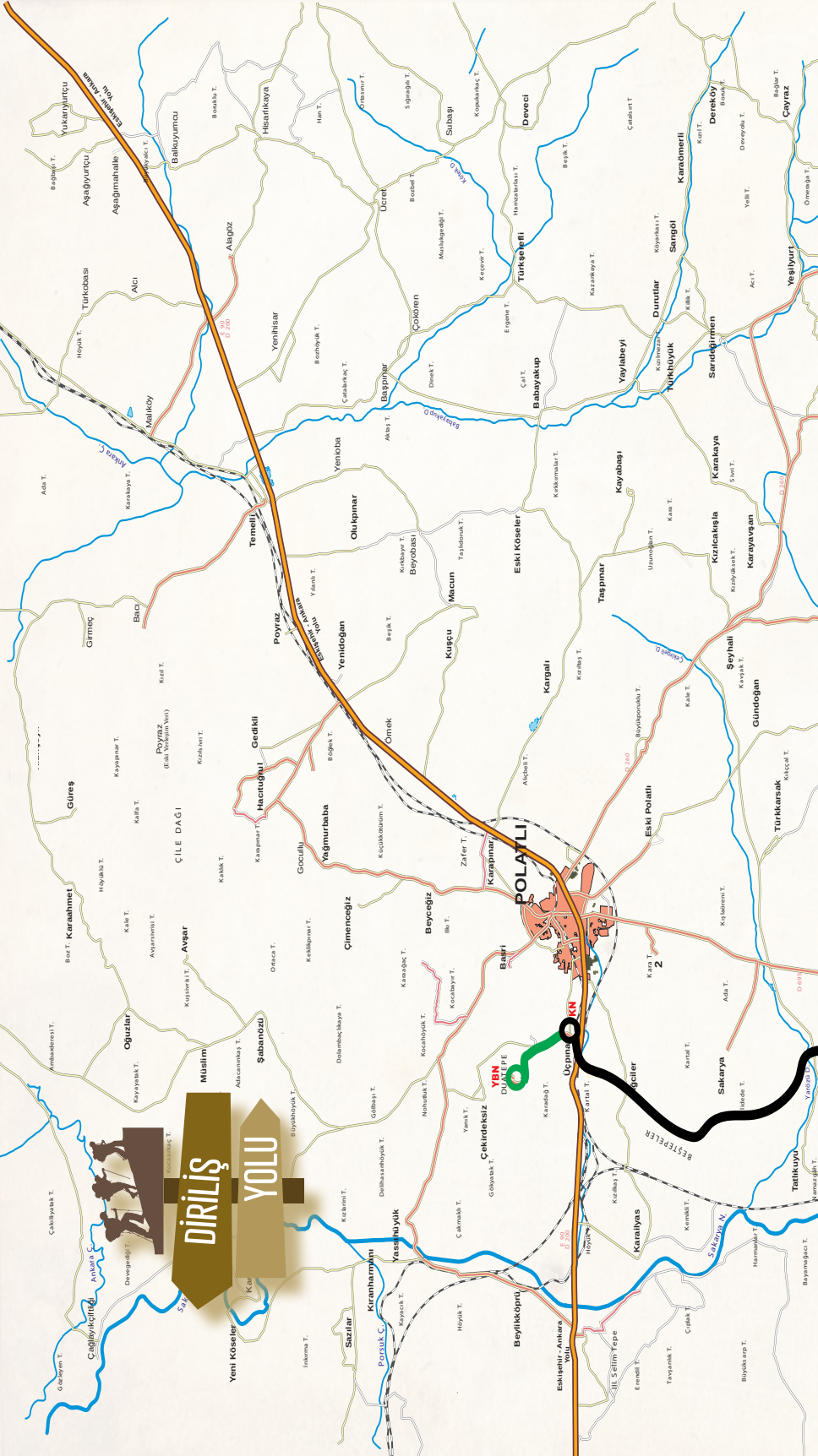

POTA

YÜRÜYÜŞ

ROTALARI

DIRILIŞ

YOLU

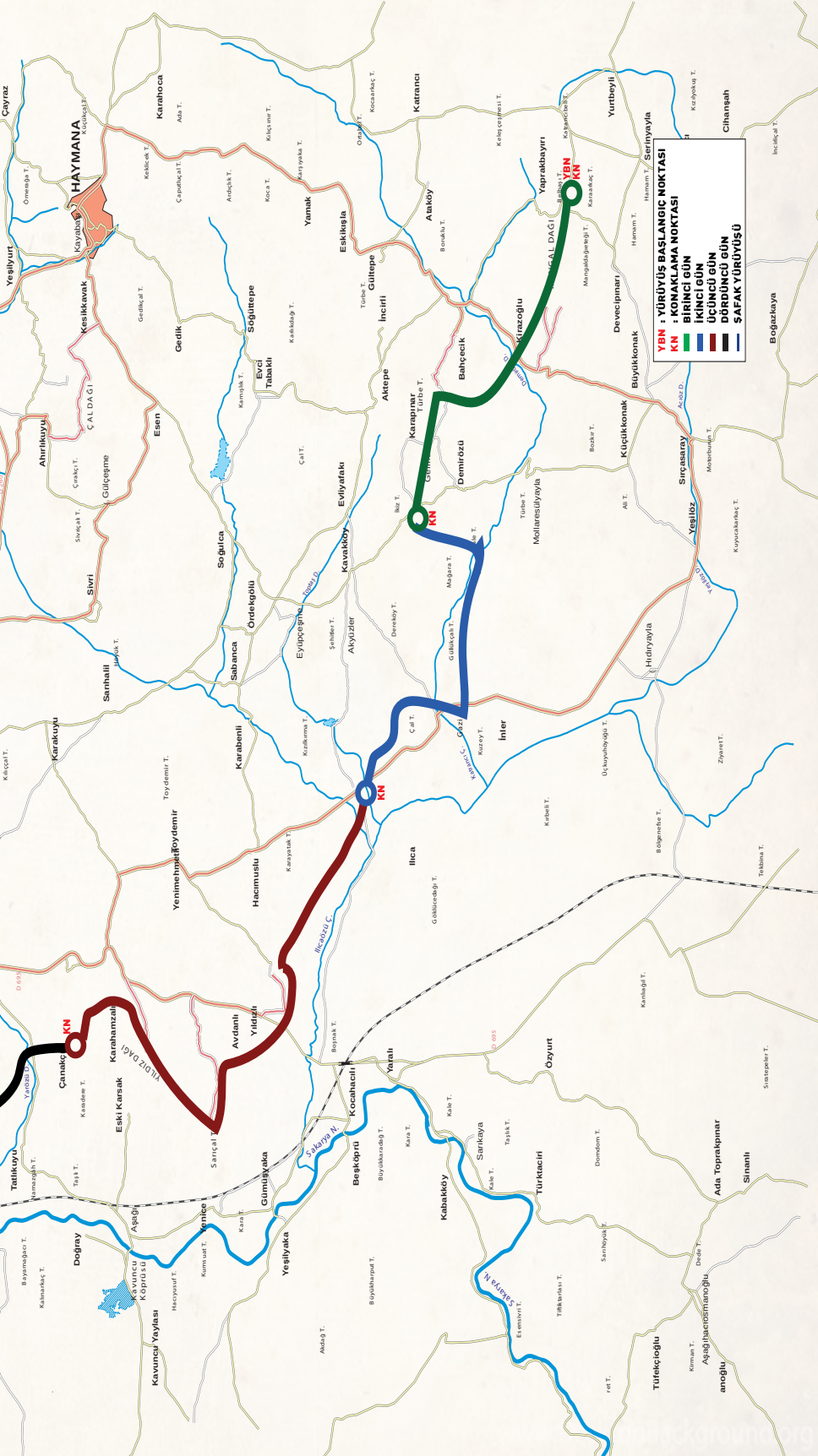
POLATLI

YBN
DUANEPE

YBN
DUANEPE

YBN
DUANEPE

YBN
DUANEPE

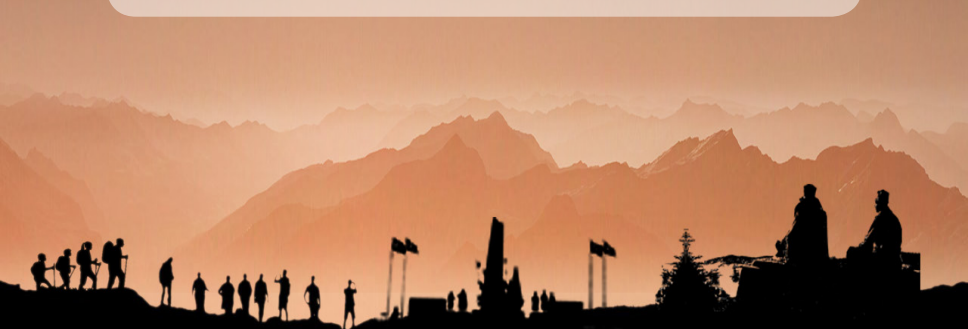

“GELİN TARİHE BİRLİKTE TANIKLIK EDELİM”

BEŞTEPELER ROTASI

Beştepe rotası yaklaşık 15-16 km'dir. Rota boyunca savaşa tanık olmuş ve adını bu savaştan alan Sakarya Köyü, köyde bulunan Halide Edip ADIVAR'ın kaldığı Velidede Tepe yamaçlarındaki iki katlı evi görüp Beştepelere doğru rotamıza devam ederek siperler, şehit mezarları, tepenin üzerindeki Gavur Damı isimli mağara, bölgede köprü yapılacak malzeme bulunamadığından, ev çatılarının sökülerek Sakarya'da tahta köprü yapılan içciler köyü görülecektir. Kartal Tepe'de (Mehmetçik Anıtı) gezi sonlandırılacaktır. Yürüyüş boyunca savaşın geçtiği alanlardaki yaşanan olaylar yerinde anlatılacaktır.

“GELİN TARİHE BİRLİKTE TANIKLIK EDELİM”

DUA TEPE'DEN GORDİON'A TARİHE YOLCULUK

Bu yürüyüş rotasında yakın tarihten uzağa doğru tarihe yolculuk yapılacaktır. Rota Sakarya Savaşının dönüm noktası olan Dua Tepe'den başlayacak Frig Uygarlığının başkenti olan Sakarya Nehri kıyısındaki Gordion antik kentinde son bulacaktır. Bu rotada yürüyecek konuklarımız Polatlı ilçemizin M.Ö. 1000 yılından günümüze kadar birçok uygarlığa ev sahipliği yaptığını görecekler. Bu kadim medeniyetlerin bize miras bıraktığı ve Dünya mirası geçici listesinde olan (asıl listeye aday) Gordion antik kentini, dünyanın tek örneği olan ahşap kral mezarını ve Gordion müzesini gezebilirler.

“GELİN TARİHE BİRLİKTE TANIKLIK EDELİM”

ILICAÖZÜ DERESİ - GAZİ TEPE

Tarihe tanıklık etmek isteyen doğa yürüyüşçüleri için kolay sayılabilecek bir rotadır. Fakat tanık olunacak olaylar açısından çok önemli bir rotadır. Yürüyüş rotası kan gölüne dönen Ilıcaözü vadisinin kuzeyi boyunca kahraman ordu-muzun yapmış olduğu mevzileri ve burada şehit olan kahraman askerlerimizin mezarlarını görerek ve burada yaşananlara tanıklık ederek yürüyeceğiz. Ilıca köyünde gazi balıkların bulunduğu balıklı gölü ve Roma döneminden kalan mezarları görerek yürüyüşe devam edilecektir. Yürüyüş Başkomutan Mustafa Kemal'in attan düşerek kaburga kemiklerinin kırıldığı Gazi Tepe (İler Katrancı köyü)'de son bulacaktır.

“GELİN TARİHE BİRLİKTE TANIKLIK EDELİM”

YILDIZDAĞI ROTASI

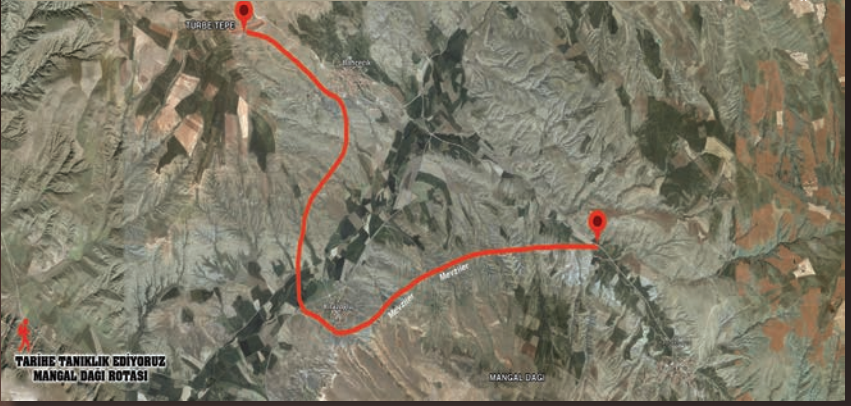

Yıldız Dağı yürüyüşü ile Sakarya Vadisini doğusunda yapılmış olan birçok savunma hattını, topçu mevzilerini ve günümüze kadar ayakta kalmış içinde rahatlıkla dolaşabileceğiniz Sarçal Tepe mevzilerini görebileceksiniz. Bölgede Roma dönemine ait kalıntıları ile 1921 yılında yapılmış mevzilerin iç içe nasıl geçtiğine tanıklık edeceksiniz. Yıldız Dağı rotası herkesin rahatlıkla yürüyebileceği 16-17 km uzunluğunda bir rotadır. Bu rotada yürüdüğünüzde savaşta Sakarya Nehri üzerinde bulunan geçit yerlerinden Kavuncu ve Beşköprü bölgesi rahatlıkla görülebilmektedir.

“GELİN TARİHE BİRLİKTE TANIKLIK EDELİM”

MANGAL DAĞI - TÜRBE TEPE ROTASI

Mangal Dağı rotası savaşın ilk günlerindeki sıkıntıların yaşandığı mevzile-ri görmek ve cephenin güney kesiminin büyük bölümünün görüldüğü yerdir. Temürüzü deresinin diğer yakasındaki acıların yaşandığı tepe olan Türbe Tepe'yi ve o bölgedeki lojistik üst olan Bahçeçik köyünde yaşananları gezerken tarihe yerinde tanıklık edeceksiniz.

“GELİN TARİHE BİRLİKTE TANIKLIK EDELİM”

ÇALDAĞI ROTASI

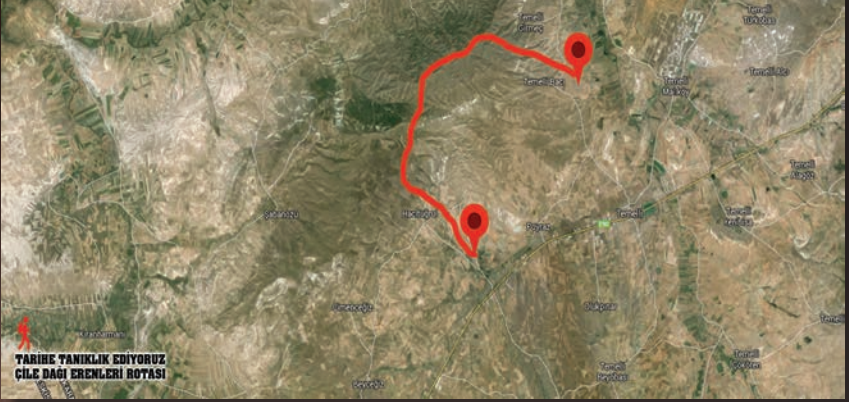

Çal Dağı rotası yaklaşık 17-18 km dir. Rota boyunca şehit mezarları, siperler ve savaşın geçtiği alanların büyük bir bölümü görülebilmektedir. Yunanlılar cepheyi Çal Dağı istikametinde yararlanarak Ankara'ya Milli Mücadelenin merkezine el atmak istediklerinde kuvvetlerimiz insan üstü bir mücadele ile düşmanı durdurmuştur. Yürüyeceğiniz alanda 2 gün içerisinde 3 alay komutanı 5 tabur komutanı 900 erimiz şehit olmuştur. Rota boyunca yürüyüşe katılanlara burada yaşanan olaylar yerinde anlatılacaktır.

“GELİN TARİHE BİRLİKTE TANIKLIK EDELİM”

ÇİLE DAĞI ERENLERİ ROTASI

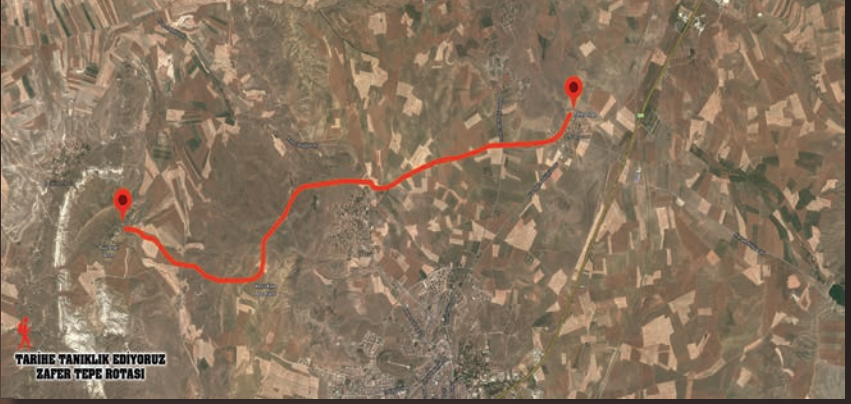

Bacı köyünde 1310 yılında yapılmış olan Yeni Cami ve Anadolu Bacılarından Fatma Bacı'nın türbesi görülecektir. Bu dönemde yapılmış köy çeşmeleri, çamaşır yıkama alanları ve nöbet yerleri gezilecektir. Daha sonra Erenler dağı olan Çile dağı'na tırmanılarak zirvesinde namazgâh yeri ziyaret edilecektir. Dağdan inişte Hacıtuğrul türbesi ve Karahöyük görüldükten sonra yürüyüş sonlandırılacaktır. Doğa meraklıları için, Çile dağında bir çok değişik bitki türü inceleme fırsatı yakalayabilirler.

“GELİN TARİHE BİRLİKTE TANIKLIK EDELİM”

ZAFER TEPE ROTASI

Yürüyüş Başkomutan Mustafa Kemal'in savaşı yönetirken karargah treninin kaldığı yeri ve oturup dürbünle muharebeyi izlediği Zafer Tepe'den tarihe tanıklık ederek başlayacaktır. Basrikale Tepe'deki mevzileri gördükten sonra Dua Tepeden Tümülüslerin günbatımındaki essiz görüntüsü izleyerek yaşanmış olayları yerinde göreceğiz.

AYAS

SİNCAN

BEYPAZARI

ESKİŞEHİR

KONYA

SAKARYA

MEYDAN MUHAREBESİ

TARİHİ MİLLİ PARKI

P O L A T L I

ANKARA

HAYMANA

KIRŞEHİR

Bin Kere İşitmektense, Bir Defa G6rmek İyidir.,

Daha Geniş Bilgi İçin İncelenmesi Gereken Kaynaklar

- 1- NUTUK, ATATÜRK Gazi Mustafa Kemal, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Devlet Matbaası, 1934
- 2- Türk İstiklal Harbi, II nci Cilt Batı Cephesi 5 nci Kısım 1 ve 2 nci kitap Sakarya Meydan Muharebesi (Genkur. Bşk.lığı Harp Tarihi Dairesi Resmi Yayınları)
- 3- SAKARYA, Savaşanlar Anlatıyor, Örgün Yayınevi, 2007
- 4- Halide Edib ADIVAR, Türk'ün Ateşle İmtihanı, Özgür Yayınları, Yeniden Düzenlenmiş Birinci Basım, 2004
- 5- Orgeneral Kazım ÖZALP, Milli Mücadele 1921-1922, Türk Tarih Kurumu, 1998, dördüncü baskı.
- 6- İbrahim ARTUÇ, Büyük Dönemeç, Kartaş yayınevi, 1985.
- 7- Turgut ÖZAKMAN, Şu Çılgın Türkler, Bilgi Basımevi, 2006
- 8- Dr. İsmet GÖRGÜLÜ - İZZEDDİN Çalışlar On Yıllık Savaşın Günlüğü Balkan, Birinci Dünya ve İstiklal Savaşları, İnsel Yayınları, 1969
- 9- Alptekin MÜDERRİSOĞLU, Sakarya 1.2 Denizbank yayınları No15, 2007
- 10- Kadim KOÇ, Sakarya Meydan Muharebesi Muharebe Alanları Gezi Rehberi, Ertem Basım Yayıncılık Ankara, 2015
- 11- Abdülkerim ERDOĞAN, Polatlı Tarih ve Kültür Atlası, Polatlı Belediyesi Yayınları, Semih Ofset Ankara, 2013
- 12-Ahmet Serhan GÜNGÖR, Kurtuluş Savaşı Alanlarının Turizm Coğrafyası , Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010

POLATLI BELEDİYESİ
TARİHİ ALANLAR
TANITIM MERKEZİ
İLE
“GELİN BİRLİKTE TARİHE
TANIKLIK EDELİM”

*Ayrıntılı Bilgi, Gezi Rehberliği
ve rezervasyon için bize ulaşın.*

☎ : 0.312 622 58 08

✉ : tarihialanlartanitimmerkezi@gmail.com

💻 : www.polatlitanitim.com

100.yıl
1921 - 2021

SAKARYA
MEYDAN MUHAREBESİ
RUHUNU **100. YILINDA**
BİRLİKTE YAŞAYALIM

